

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ № 2
Кафедра криміналістичного забезпечення та судових експертиз**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ТА ПРЕКУРСОРІВ**

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – право (08)
Спеціальність – право (081)
Освітня програма – право
Форми здобуття вищої освіти – денна
Мова викладання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Київ – 2022

Розробники:

Свобода Є.Ю. – професор кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту №2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Михальчук Т.В. – старший викладач кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту №2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту №2 НАВС Протокол від 03.11.2022 року, протокол № 10.

Завідувач кафедри

Володимир АТАМАНЧУК

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 21.12.2022 року № 4.

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 2023_/2024_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від 31.08.2023 № 1

протокол науково-методичної ради
від 22.09.2023 № 12

Завідувач кафедри

Володимир АТАМАНЧУК

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Робоча програма переглянута на 2024/2025 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).

(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від 05.09.2024 № 1

протокол науково-методичної ради
від 20.09.2024 № 8

Завідувач кафедри

Володимир АТАМАНЧУК

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від __. __ 202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __. __ 202_ № __

Завідувач кафедри

Володимир АТАМАНЧУК

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом навчальної дисципліни є вивчення наукових положень судової експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, а також розроблених на їх основі методики, прийоми, засоби та методи, які використовуються при дослідженні найрізноманітніших наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Судова експертиза наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів» є забезпечення оволодіння здобувачами теоретичними знаннями, практичними навичками, методикою експертного дослідження, а також вмінням застосовувати науково-методичні рекомендації при дослідженні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Судова експертиза наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» є:

- вивчення положень законодавчих актів і нормативних документів, що стосуються судово-експертної діяльності;
- вироблення у здобувачів основ творчого професійного мислення;
- засвоєння понятійного апарату;
- вивчення теоретичних положень судової експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;
- практичне засвоєння методик дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;
- поєднання теоретичної бази з практикою проведення судової експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Пререквізити: «Юридична компаративістика», «Нормотворча діяльність юриста», «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості», «Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності».

Перелік компетентностей відповідно до освітньої програми:

інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Програмні результати навчання:

Результати вивчення дисципліни деталізують програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України, що виявляються:

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- правові основи, науково-методичні засади забезпечення судово-експертної діяльності, насамперед, проведення експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;

- предмет, завдання та специфіку проведення експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;

- перелік ідентифікаційних і діагностичних завдань, що вирішуються спеціальними дослідженнями;

- загальні відомості про хімічну будову, хімічні та фізичні властивості найбільш поширених наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;

- правила техніки безпеки при роботі у фізико-хімічних, хімічних лабораторіях із наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами та прекурсорами;

- методику визначення наявності наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів у складі досліджуваних об'єктів методом якісного хімічного аналізу;

- методику проведення досліджень наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів методом тонкошарової хроматографії;

- методики кількісного визначення вмісту досліджуваних речовин інструментальними методами та перелік необхідного аналітичного обладнання;
- структуру та зміст висновку експерта;
- порядок оформлення ілюстративної таблиці до висновку експерта;
- особливості проведення додаткової та комплексної експертизи;

вміти:

– оперувати основними положеннями, у тому числі й термінологією законодавства у частині, що стосується судово-експертної діяльності, зокрема судової експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;

– розв'язувати ідентифікаційні та діагностичні завдання дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;

– виявляти, фіксувати, вилучати й упаковувати об'єкти експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;

– оглядати й описувати об'єкти дослідження;

– проводити якісний хімічний аналіз наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;

– використовувати технічні засоби при проведенні досліджень (аналітичні ваги, хроматографи, спектрометри тощо);

– визначати хімічний склад та основні функціональні групи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів за результатами досліджень методами молекулярної спектроскопії;

– визначати хроматографічні параметри при проведенні досліджень методами газорідинної та рідинної хроматографії;

– проводити відбір зразків наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, у тому числі зразків рослин снодійного маку та коноплі за фактами як їх нелегального вирощування, так і з ліцензованих (легальних) посівів;

– вилучати нашарування наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів із різних поверхонь, у тому числі з предметів одягу та тіла людини;

– проводити огляд місця події у складі слідчо-оперативної групи за фактом розслідування злочинів, пов'язаних із виявленням нелегальних нарколабораторій;

– оформляти висновок експерта та відповідні ілюстративні таблиці.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	д/б	кcf	д/б	кcf
Кількість кредитів ECTS– 3	Рік підготовки			
	1-й	-	-	-
	Семестр			
	2-й	-	-	-
Загальна кількість годин – 90	Лекції			
	4 год.	-	-	-
	Семінарські			
	4 год.	-	-	-
	Практичні			
	22 год.	-	-	-
	Самостійна робота			
	60 год.	-	-	-
Вид контролю				
	залік	-	-	-

3. Тематичний план

здобувачі ступеня вищої освіти магістра спеціальність «Право»

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п	сем	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Загальні відомості про наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори.	10			2	8
Тема 2. Правила відбору проб, отримання, зберігання, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.	12		2	2	8
Тема 3. Основи фізико-хімічних методів.	12	2	2		8
Тема 4. Наркотичні засоби природного походження та методи їх дослідження.	12		4		8
Тема 5. Напівсинтетичні наркотичні засоби і психотропні речовини, методи їх дослідження.	12		4		8
Тема 6. Синтетичні наркотичні засоби і психотропні речовини, методи їх дослідження.	12		4		8
Тема 7. Прекурсори, їх класифікація та експертне дослідження.	10	2	2		6
Тема 8. Криміналістична оцінка результатів дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, оформлення висновків експерта.	10		4		6
Усього годин	90	4	22	4	60

4. Плани навчальних занять за видами

денна форма навчання, державне фінансування

Тема 1. Загальні відомості про наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори (2 год).

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Завдання, мета та можливості експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.
2. Конвенції ООН, що стосуються обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
3. Антинаркотичне законодавство України.

4. Класифікація речовин, які відносяться до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Тема 2. Правила відбору проб, отримання, зберігання, використання та знищення (4 год).

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Виявлення і вилучення речовин, які можуть відноситись до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

2. Особливості пакування проб підозрілих речовин при надсиланні їх на експертне дослідження.

3. Залучення спеціалістів та експертні дії при розслідуванні злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків.

4. Заходи безпеки при вилученні у наркоділків наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

5. Збереження, передача і знищення вилучених об'єктів.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

Обговорення питань, що стосуються теми:

1. Правила відбору проб наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, вимоги щодо їх упаковки.

2. Правила отримання, зберігання, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

3. Техніка безпеки. Перша невідкладна допомога при ураженні хімічними речовинами.

4. Приготування робочих розчинів.

Тема 3. Основи фізико-хімічних методів (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

Обговорення питань, що стосуються теми:

1. Тонкошарова хроматографія (ТШХ).

2. Високоєфективна рідинна хроматографія (ВЕРХ).

3. Газорідинна хроматографія.

4. Апаратурне оформлення ГРХ.

5. Кількісний газохроматографічний аналіз.

6. Спектроскопія в ультрафіолетовій та видимій областях.

7. Інфрачервона спектроскопія (ІЧ).

8. Спектроскопія ядерного магнітного резонансу (ЯМР).

9. Газорідинна хроматографія з мас-селективним детектуванням.

10. Елементний аналіз.

Тема 4. Наркотичні засоби природного походження та методи їх дослідження (4 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Теоретична частина (обговорення питань, що стосуються теми):
 1. Наркотичні засоби, отримані з конопель (канабіс, смола канабісу, екстракти та настойки канабісу).
 2. Дослідження наркотичних засобів із конопель (морфологічне дослідження, якісний аналіз, ТШХ; інструментальні методи).
 3. Наркотичні засоби, отримані з маку (опій, концентрат із макової соломи, опій ацетильований).
 4. Дослідження наркотичних засобів із маку (морфологічне дослідження, якісний аналіз, ТШХ; інструментальні методи).
 5. Фармацевтичні препарати на основі алкалоїдів опію.
 6. Героїн і методи його дослідження.
 7. Хімічне дослідження кокаїну.
 8. Наркотичні засоби, отримані з грибів, кактусів та інших рослин; методи їх дослідження.
 9. Діетиламід лізергінової кислоти (ЛСД) і методи його дослідження.
2. Практична частина:

Завдання. Виконати навчальну судову експертизу наркотичного засобу природного походження.

Тема 5. Напівсинтетичні наркотичні засоби і психотропні речовини, методи їх дослідження (4 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Теоретична частина (обговорення питань, що стосуються теми):
 1. Поняття напівсинтетичних наркотичних засобів.
 2. Характеристика героїну та інших морфіноподібних наркотиків.
 3. Кокаїн, його будова, функціональні групи.
 4. Характеристика наркотичних засобів, одержаних із листя коки.
 5. Якісні реакції на кокаїн.
 6. Реакція, яка дозволяє відрізнити основу кокаїну («креку») від гідрохлориду кокаїну.
 7. Характеристика наркотичних засобів, отриманих із грибів, кактусів та інших рослин і методи їх дослідження.
 8. ЛСД, його характеристика, схема нелегального одержання.
 9. Дослідження ЛСД (якісне хімічне дослідження, тонкошарова хроматографія; інструментальні методи дослідження).
 10. Схема дослідження невідомих речовин.
2. Практична частина:

Завдання. Виконати навчальну судову експертизу напівсинтетичного наркотичного засобу.

Тема 6. Синтетичні наркотичні засоби і психотропні речовини, методи їх дослідження ((4 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Теоретична частина (обговорення питань, що стосуються теми):

1. Амфетамін, метамфетамін і їхні похідні. Методи дослідження.

2. Дослідження речовин катинонового ряду.

3. Дослідження похідних бензодіазепіну (якісний аналіз, ТШХ; інструментальні методи).

4. Дослідження похідних барбітурової кислоти (якісний аналіз, ТШХ; інструментальні методи).

5. Хімічне дослідження анальгетиків (промедолу, метадону, фенциклідину).

6. Трамадол і методи його дослідження.

7. Синтетичні канабіноїди та методи їх дослідження.

2. Практична частина:

Завдання. Виконати навчальну судову експертизу синтетичного наркотичного засобу.

Тема 7. Прекурсори, їх класифікація та експертне дослідження (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

Обговорення питань, що стосуються теми:

1. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання ацетильованого опію та героїну.

2. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання препаратів із ефедрину.

3. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання амфетамінів, метамфетамінів і їхніх похідних.

4. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання кокаїну.

5. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання ЛСД.

Тема 8. Криміналістична оцінка результатів дослідження наркотичних засобів, психотропних речовини, їх аналогів та прекурсорів, оформлення висновків експерта (4 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

Обговорення питань, що стосуються теми:

1. Висновок експерта. Вимоги до оформлення висновку експерта.

2. Строки виконання експертиз.

3. Правила отримання, зберігання, використання та знищення наркотичних засобів і психотропних речовин.

4. Правила відбору проб наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; вимоги до упаковки.

5. Типові вимоги для приміщень, де зберігаються наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори.

6. Правила відбору проб наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; вимоги до упаковки.

7. Основні етапи криміналістичного дослідження.

8. Оцінка результатів дослідження та формулювання експертних висновків.

5. Завдання для самостійної роботи

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiu.kiev.ua/course/view.php?id=274> за допомогою індивідуального логіну і пароллю.

Завдання для самостійної роботи до теми 1. Загальні відомості про наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори.

Опрацювати рекомендовану літературу до теми, скласти опорний конспект та підготуватись до обговорення основних понять теми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Загальні відомості про психоактивні сполуки.
2. Антинаркотичне законодавство.
3. Система заходів контролю в Україні, спрямована проти незаконного обігу наркотичних засобів.
4. Питання, які виносяться на вирішення експертизи дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів.

Завдання для самостійної роботи до теми 2. Правила відбору проб, отримання, зберігання, використання та знищення.

Опрацювати рекомендовану літературу до теми, скласти опорний конспект та підготуватись до обговорення основних понять теми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Відбір зразків і їх упаковка. Правила здійснення пробопідготовки для проведення подальших експертних досліджень.
2. Обізнаність із правилами отримання, зберігання, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.
3. Приготування зразків для проведення експертних досліджень. Правила зберігання реактивів.
4. Правила гігієни під час проведення лабораторних досліджень. Надання першої допомоги при хімічних і термічних опіках; отруєнні хімічними речовинами.

Завдання для самостійної роботи до теми 3. Основи фізико-хімічних методів.

Опрацювати рекомендовану літературу до теми, скласти опорний конспект та підготуватись до обговорення основних понять теми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Оцінка результатів дослідження та формулювання експертних висновків.
2. Тонкошарова хроматографія (ТШХ).
3. Інфрочервона спектроскопія (ІЧ).
4. Спектроскопія ядерного магнітного резонансу (ЯМР).
5. Елементний аналіз.
6. Етапи експертного дослідження та їх характеристики.

Завдання для самостійної роботи до теми 4. Наркотичні засоби природного походження та методи їх дослідження.

Опрацювати рекомендовану літературу до теми, скласти опорний конспект та підготуватись до обговорення основних понять теми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Класифікація наркотичних засобів та психотропних речовин, які одержані з рослин конопель та маку снотворного та їх характеристика.
2. Наркотичні засоби, отримані з конопель (канабіс, смола канабісу, екстракти та настойки канабісу).
3. Дослідження наркотичних засобів із конопель (морфологічне дослідження, якісний аналіз, ТШХ; інструментальні методи).
4. Рослина коноплі, її ботанічна характеристика.
5. Психоактивні речовини конопель.
6. Ідентифікаційні ознаки канабісу, смоли канабісу, екстракту канабісу.
7. Медичні препарати, які вилучаються з нелегального обігу.

Завдання для самостійної роботи до теми 5. Напівсинтетичні наркотичні засоби і психотропні речовини, методи їх дослідження.

Опрацювати рекомендовану літературу до теми, скласти опорний конспект та підготуватись до обговорення основних понять теми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Поняття про напівсинтетичні наркотичні засоби.
2. Героїн і методи його дослідження.
3. Фармацевтичні препарати на основі алкалоїдів опію.

Завдання для самостійної роботи до теми 6. Синтетичні наркотичні засоби і психотропні речовини, методи їх дослідження.

Опрацювати рекомендовану літературу до теми, скласти опорний конспект та підготуватись до обговорення основних понять теми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Рослина кока, її характеристика.

2. Основні алкалоїди листя коки.
3. Кокаїн, його будова, функціональні групи.
4. Характеристика наркотичних засобів, одержаних із листя коки.
5. Хімічне дослідження кокаїну.
6. Якісні реакції на кокаїн.

Завдання для самостійної роботи до теми 7. Прекурсори, їх класифікація та експертне дослідження.

Опрацювати рекомендовану літературу до теми, скласти опорний конспект та підготуватись до обговорення основних понять теми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання ацетильованого опію та героїну.
2. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання препаратів із ефедрину.
3. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання амфетамінів, метамфетамінів і їхніх похідних.
4. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання кокаїну.
5. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання ЛСД.

Завдання для самостійної роботи до теми 8. Криміналістична оцінка результатів дослідження наркотичних засобів, психотропних речовини, їх аналогів та прекурсорів, оформлення висновків експерта.

Опрацювати рекомендовану літературу до теми, скласти опорний конспект та підготуватись до обговорення основних понять теми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Права та обов'язки експерта, передбачені чинним законодавством.
2. Порядок призначення експертизи.
3. Висновок експерта. Вимоги до оформлення висновку експерта.

6. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі виконують 3 розрахунково-графічні роботи (навчальні судові експертизи) з тем: «Наркотичні засоби природного походження та методи їх дослідження», «Напівсинтетичні наркотичні засоби і психотропні речовини, методи їх дослідження», «Синтетичні наркотичні засоби і психотропні речовини, методи їх дослідження».

7. Методи навчання

Стиль навчання активний з використанням інтерактивних технологій.

В основі викладання знаходиться студентоцентроване, проблемно-орієнтоване навчання, скероване на особистісний саморозвиток здобувачів вищої освіти, для безперервного продовження освіти протягом усього життя.

Методи навчання – словесні; наочні та практичні; пояснювально-ілюстративні (інформаційно-рецептивні); репродуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

Викладання відбувається комбіновано: проведення теоретичних і практичних занять.

Методи навчання

• Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для роздумів, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція слугує для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

• Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та демонстрації власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

• Практичні методи: виконання практичних вправ. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а слугують лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

• Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання есе, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів, виконання розрахунково-графічних робіт (навчальні експертизи).

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування) або письмовий (у вигляді контрольної роботи, тестів, розрахунково-графічні роботи (навчальні експертизи)). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає одне теоретичне питання та ситуаційне завдання.

Методи контролю. Поточний контроль здійснюється шляхом

оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом практичних занять, а також шляхом: проведення експрес-опитувань, тестування, підготовки доповідей і рефератів, виконання розрахунково-графічних робіт (навчальні експертизи). При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Практичні заняття проводяться двома науково-педагогічними працівниками, оскільки, з врахуванням специфіки відпрацювання практичних завдань з використанням можливостей спеціалізованих навчальних аудиторій з інсценованою слідової картиною кримінальних правопорушень (експертна ситуація з відповідним навчальним об'єктом), навчальна група завчасно поділяється на дві підгрупи.

Критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних ситуаційних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, семінарських та консультаціях, результати самостійної роботи осіб, що навчаються) рекомендується проводити за критеріями:

Завдання, задачі, роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру;
- 60% - завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;

- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;
- 60% - завдання виконано повністю і вчасно, висновки містять окремі недоліки, судження особи, що навчається не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте висновки містять окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Оцінювання результатів навчання

Накопичення балів з тем за усі види робіт									Підсумковий контроль залік або екзамен	Підсумкова кількість балів
max 60%									max 40%	max 100%
Тема1	Тема2	Тема3	Тема4	Тема5	Тема6	Тема7	Тема8	Самостійна робота	<i>Залік</i>	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище від середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Інструменти. Використання інструментів, що входять до переліку криміналістичної техніки обирається викладачем, виходячи з теми навчальної дисципліни.

Обладнання. Для закріплення теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти за темами навчальної дисципліни необхідно використовувати навчально-тренувальні полігони та спеціалізовані навчальні аудиторії.

Програмне забезпечення.

Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка, спеціальні освітлювальні засоби, цифровий мікроскоп, збільшувальні лупи з підсвіткою та іншими технічними приладами, натурні навчальні об'єкти.

Під час проведення занять в змішаному (blended) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка; навчальна дисципліна «Криміналістичне вчення про сліди злочину» має супровід на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет (на платформі Moodle). На дистанційних курсах розміщено структурований контент з навчальної дисципліни. На вказаній платформі наявна можливість оцінювання рівня засвоєних знань здобувачів шляхом дистанційного on-line проходження тестування за всіма темами навчальної дисципліни та підсумкового контролю. На офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет (на платформі Moodle) у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiu.kiev.ua/course/view.php?id=274> (доступ за індивідуальним логіном і паролем).

Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача використовується:

- програмне забезпечення через мережу Інтернет.

на платформі Moodle у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiu.kiev.ua/course/view.php?id=274> (доступ за індивідуальним логіном і паролем) розміщені допоміжні матеріали. На вказаній платформі наявна можливість оцінювання рівня засвоєних знань здобувачів шляхом дистанційного on-line проходження тестування за всіма темами навчальної дисципліни та підсумкового контролю.

10. Перелік питань/завдань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Міжнародні законодавчі акти, що стосуються обігу наркотиків.

2. Закони України, що регламентують обіг наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
3. Законодавчі акти, що регламентують судово-експертну діяльність в Україні.
4. Закон України про «Про судову експертизу».
5. Права та обов'язки співробітника Експертної служби МВС, який виступає в якості спеціаліста.
6. Права та обов'язки експерта, передбачені чинним законодавством.
7. Порядок призначення експертизи.
8. Правові аспекти проведення судової експертизи.
9. Висновок експерта. Вимоги до оформлення висновку експерта.
10. Вимоги КПК України при проведенні експертиз і досліджень.
11. Строки виконання експертиз.
13. Призначення додаткової або повторної експертизи.
14. Види висновків.
15. Відповідальність експерта, передбачена КК України.
16. Допит експерта.
17. Відведення експерта.
18. Відомчі нормативні акти, що стосуються експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
19. Поняття доказів відповідно до КПК України.
20. Речові докази. Зберігання речових доказів.
23. Правила отримання, зберігання, використання та знищення наркотичних засобів і психотропних речовин.
24. Умови та строки зберігання речових доказів, у тому числі наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, згідно з чинним законодавством.
25. Типові вимоги для приміщень, де зберігаються наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори.
26. Класифікація речовин, які відносяться до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.
27. Класифікація наркотичних речовин згідно з чинним законодавством.
28. Класифікація психотропних речовин згідно з чинним законодавством.
29. Завдання, мета та можливості експертизи наркотичних засобів психотропних речовин та прекурсорів.
30. Основні етапи криміналістичного дослідження.
31. Правила відбору проб наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; вимоги до упаковки.
32. Правила відбору проб для проведення комплексу досліджень лікарських препаратів, що містять наркотичні засоби та психотропні речовини.
33. Техніка безпеки. Перша невідкладна допомога при ураженні хімічними речовинами.

34. Об'єкти експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Питання, що вирішуються при проведенні експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

35. Правила отримання, зберігання, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

36. Тонкошарова хроматографія. Застосування тонкошарової хроматографії при дослідженні наркотиків. Завдання та цілі.

37. Якісний хроматографічний аналіз.

38. Чим відрізняється рідинна хроматографія (РХ) від газорідинної (ГРХ).

39. Методи кількісного хроматографічного аналізу.

40. Суть спектральних методів аналізу.

41. Класифікація методів спектрального аналізу.

42. Якісний та кількісний методи аналізу в УФ-області.

43. Основний закон світлопоглинання.

44. Природа спектрів поглинання в ультрафіолетовій та інфрачервоній областях.

45. Ідентифікація речовин за допомогою ІЧ-спектроскопії.

46. Характеристичні частоти поглинання основних функціональних груп.

47. Сутність спектроскопії ядерного магнітного резонансу та її використання.

48. Сутність мас-спектрометричного методу аналізу та його використання.

49. Сутність елементного аналізу та його використання.

50. Наркотичні засоби, отримані з конопель (канабіс, смола канабісу, екстракти та настойки канабісу).

51. Дослідження наркотичних засобів із конопель (морфологічне дослідження, якісний аналіз, ТШХ; інструментальні методи).

52. Рослина коноплі, її ботанічна характеристика.

53. Психоактивні речовини конопель.

54. Ідентифікаційні ознаки канабісу, смоли канабісу, екстракту канабісу.

55. Мікроскопічне дослідження канабісу та смоли канабісу.

56. Якісні реакції на канабіноїди.

57. Можливі об'єкти експертизи наркотичних засобів з конопель.

58. Системи розчинників, які використовуються для проведення ТШХ канабіноїдів.

59. Можливі об'єкти експертизи наркотичних засобів із маку.

60. Наркотичні засоби, отримані з маку (опій, концентрат із макової соломи, опій ацетильований).

61. Дослідження наркотичних засобів із маку (морфологічне дослідження, якісний аналіз, ТШХ; інструментальні методи).

62. Мікроскопічне дослідження наркотичних засобів, отриманих із маку.

63. Тестові реакції на опій, морфін, кодеїн, героїн.

64. Медичні препарати на основі морфіну, кодеїну, тебаїну та їхніх похідних.

65. Розчинники, які використовуються для ТШХ опіатів.
66. Кількісний аналіз опіатів методом ГРХ та РХ.
67. Спектрофотометричний метод визначення морфіну, героїну.
68. Застосування ІЧ-спектроскопії для ідентифікації опіатів.
69. Поняття про напівсинтетичні наркотичні засоби.
70. Героїн і методи його дослідження.
71. Фармацевтичні препарати на основі алкалоїдів опію.
72. Хімічне дослідження анальгетиків (промедолу, метадону, фенциклідину).
73. Експертне дослідження трамадолу (якісне хімічне дослідження, тонкошарова хроматографія; інструментальні методи дослідження).
74. Дослідження синтетичних каннабіноїдів інструментальними методами.
75. Рослина кока, її характеристика.
76. Основні алкалоїди листя коки.
77. Кокаїн, його будова, функціональні групи.
78. Характеристика наркотичних засобів, одержаних із листя коки.
79. Хімічне дослідження кокаїну.
80. Якісні реакції на кокаїн.
81. Реакція, яка дозволяє відрізнити основу кокаїну («креку») від гідрохлориду кокаїну.
82. Значення ТШХ для виявлення кокаїну та основні системи розчинників, які використовуються для цього. Основні методи проявлення ТШХ.
83. Застосування ГРХ та ВЕРХ для кількісного визначення кокаїну.
84. Використання УФ- та ІЧ-спектроскопії для ідентифікації кокаїну.
85. Характеристика наркотичних засобів, отриманих із грибів, кактусів та інших рослин і методи їх дослідження.
86. ЛСД, його характеристика, схема нелегального одержання.
87. Дослідження ЛСД (якісне хімічне дослідження, тонкошарова хроматографія; інструментальні методи дослідження).
88. Схема дослідження невідомих речовин.
89. Дослідження амфетамінів, метамфетамінів (якісне хімічне дослідження, тонкошарова хроматографія; інструментальні методи дослідження).
90. Дослідження похідних амфетамінового ряду (якісне хімічне дослідження, тонкошарова хроматографія; інструментальні методи дослідження).
91. Дослідження ефедрину, норепедрину (ФПА).
92. Дослідження кустарно отриманих препаратів із ефедрину, норепедрину (ФПА) (ефедрону, метамфетаміну, катинону, амфетаміну).
93. Якісне хімічне дослідження, у тому числі – іонів, характерних для окисленої та відновленої форми кустарно отриманих препаратів із ефедрину, норепедрину (ФПА) (ефедрону, метамфетаміну, катинону, амфетаміну).

94. Дослідження речовин катінонового ряду.
95. Дослідження обладнання, вилученого при виявленні нелегальної нарколабораторії.
96. Дослідження похідних бензодіазепіну (якісне хімічне дослідження, тонкошарова хроматографія; інструментальні методи дослідження).
97. Дослідження похідних барбітурової кислоти (якісне хімічне дослідження, тонкошарова хроматографія; інструментальні методи дослідження).
98. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання ацетильованого опію та героїну.
99. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання препаратів із ефедрину.
100. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання амфетамінів, метамфетамінів і їхніх похідних.
101. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання кокаїну.
102. Дослідження прекурсорів, що застосовуються для отримання ЛСД.

11. Рекомендована література

Основна

- Буряк В.Ю., Геваза Ю.І., Замошець О.П. Експертиза наркотичних речовин: навч. посібник. Київ, 2008. 263 с.
- Вартузов В.В., Барікова О.М., Посільський О.О. Дослідження синтетичних канабіноїдів: метод. рекомендації. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2011. 22 с.
- Вартузов В.В., Давидюк П.П., Посільський О.О. Методика експертного дослідження трамадолу. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2007. 26 с.
- Давидюк П.П., Вартузов В.В., Посільський О.О., Замошець О.П., Кахановський Ф.М., Стальмахович С.І., Мелешко Р.А. Міжвідомча методика дослідження наркотичних засобів з рослин конопель та маку снотворного. Київ, 2009. 79 с.
- Заєць Н.О., Дем'янчук Р.М., Оленич І.М., Лінючев Г.В. Криміналістичне дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів: методичні рекомендації. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2007. 45 с.
- Замошець О.П., Остапов М.В. Дослідження діетиламіду лізергінової кислоти: метод. рекомендації. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2003. 16 с.
- Замошець О.П., Остапов М.В. Дослідження кокаїну: метод. посібник. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2003. 20 с.
- Замошець О.П., Жук Б.М. Дослідження похідних барбітурової кислоти: метод. посібник. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2003.
- Замошець О.П., Жук Б.М. Дослідження наркотичних засобів, які містять алкалоїди опію: метод. посібник. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2002. 28 с.
- Замошець О.П., Жук Б.М. Дослідження прекурсорів: метод. посібник. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2002. 40 с.

Шимановський С.О. Дослідження наркотиків, поширених на території України. Київ: МВС України, 1997. 92 с.

Додаткова

Нормативно-правові акти

Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року). Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. Амстердам – Київ, 1996. С. 12-17.

Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. Київ, 1992. С. 18-24.

Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України* від 23 липня 1996 року, № 30. Ст.141.

Кримінальний кодекс України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 47. Ст. 2051.

Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55082.

Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232.

Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15 лютого 1995 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. Ст. 60.

Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15 лютого 1995 року № 62/95-ВР.

Про лікарські засоби: Закон України від 4 квітня 1996 року № 123/96-ВР.

Наказ МВС України від 29.01.2018 № 52 «Про затвердження Вимог до об'єктів і приміщень, призначених для здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зберігання вилучених з незаконного обігу таких засобів і речовин».

Про внесення змін до деяких наказів Міністерства внутрішніх справ України щодо організації діяльності Експертної служби, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 9.07.2013 за № 1151/23683 : Наказ МВС України від 20.06.2013 № 605.

Про затвердження Вимог до об'єктів і приміщень, призначених для здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зберігання вилучених з незаконного обігу таких засобів і речовин», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20.02.2018 за № 208/31660 : Наказ МВС України від 29.01.2018 № 52.

Про затвердження гранично допустимої кількості наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що містяться в препаратах: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2007 р. № 1203.

Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770.

Про затвердження Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та порядок проведення атестації судових експертів Експертної служби МВС: Наказ МВС України від 21.09.2020 № 675.

Про затвердження Порядку провадження діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.06.2009 № 589.

Про затвердження Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15.10.2009 за № 963/16979 : Наказ МВС України від 10.09.2009 № 390.

Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (Із змінами, внесеними згідно з постановою Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 р. № 16) : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 4.

Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу : Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 188 від 01.08.2000 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України м. Київ 16 серпня 2000 р. за № 512/4733).

Перелік наркотичних (психотропних) комбінованих лікарських засобів, що містять малу кількість психотропних речовин списку №2 таблиці III Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770 : Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 202 від 23.04.2007 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 2007 р. за № 701/13968).

Про затвердження Переліків отруйних та сильнодіючих лікарських засобів : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17.08.2007 № 490 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 3 вересня 2007 р. за № 1007/14274).

Про затвердження Великих та особливо великих розмірів отруйних та сильнодіючих лікарських засобів, які знаходяться у незаконному обігу : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 31.08.2007 № 511 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 вересня 2007 р. за № 1070/14337).

Бюллетень по наркотическим средствам. Нью-Йорк : ООН, 2007. 272 с.

Рекомендуемые методы анализа амфетамина, метамфетамина и их замещенных по циклу аналогов в конфискованных материалах (пересмотренная и обновленная редакция). Руководство для национальных лабораторий экспертизы наркотиков. Нью-Йорк: ООН, 2007. 82 с.

Рекомендуемые методы анализа кактуса пейоте/мескалина и псилоцибиновых грибов/псилоцибина. Нью-Йорк: ООН, 2005. 39 с.

Рекомендуемые методы анализа каннабиса. Руководство для национальных лабораторий экспертизы наркотиков. Нью-Йорк: ООН, 2000. 38 с.

Рекомендуемые методы анализа лизергида (ЛСД). Руководство для национальных лабораторий экспертизы наркотиков. Нью-Йорк: ООН, 2005. 18 с.

Рекомендуемые методы анализа опия, морфина и героина. Руководство для национальных лабораторий экспертизы наркотиков. Руководство для национальных лабораторий экспертизы наркотиков. Нью-Йорк: ООН, 2000. 71 с.

Навчальні посібники, наукові статті

Галаган В.І., Козак О. В. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України : моногр. 2-ге вид., переробл. та допов. Краматорськ: ТОВ «Каштан», 2015. 224 с.

Замошець О.П., Жук Б.М. Можливості криміналістичного дослідження амфетаміну та його похідних: метод. посібник. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2003. 22 с.

Класифікація судових експертиз : монографія / Е. Б. Сімакова-Єфремян, В. Л. Федоренко, Л. В. Свиридова та ін.; за заг. ред. Е. Б. Сімакової-Єфремян ; М-во юстиції України ; Нац. наук. центр «Ін-т суд. експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса». Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2021. 568 с.

Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз : навч. наочн. посіб. для працівників правоохоронних органів / Укл.: О. П. Угровецький, І. Р. Шинкаренко, В. Р. Остропілець та ін. / Міністерство юстиції України ; Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса. Харків : ХНДІСЕ, 2019. 216 с.

Пасічник Г.В., Хруппа М.С., Жмінько В.М. Виявлення та ліквідація підпільних лабораторій з виготовлення наркотичних засобів та психотропних речовин: метод. рекомендації. Київ: РВВ МВС України, 2000. 35 с.

Стрільців О.М., Никифорчук Д.Й., Замошець О.П. Виявлення та ліквідація лабораторій із нелегального виготовлення синтетичних наркотиків (на основі досвіду правоохоронних органів Республіки Польща): метод. рекомендації. Київ: КНУВС, 2008. 48 с.

Інформаційні ресурси

Офіційний сайт Президента України URL: <http://www.president.gov.ua/>

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний сайт Міністерства Юстиції України URL: <http://www.minjust.gov.ua/>

Міністерство внутрішніх справ України URL: (<http://www.mvs.gov.ua>).

Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр України URL: (<http://www.dndekc.mvs.gov.ua>).

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз URL:
(<http://www.kniise.com.ua>).

Сервіс пошуку книг Googl URL: <http://books.com>

Національна бібліотека України ім. Вернадського URL:<http://www.nbuv.gov.ua/>

Каталог юридичних ресурсів URL:<http://www.ageyev.org/libweb/>

Державна науково-технічна бібліотека України URL: (<http://www.gntb.gov.ua>).

Національна парламентська бібліотека України URL:<http://www.nplu.kiev.ua/>.

Розробники:

професор кафедри
криміналістичного

забезпечення та судових експертиз
ННІ № 2 НАВС

кандидат юридичних наук, доцент
старший викладач кафедри
криміналістичного забезпечення та
судових експертиз ННІ № 2 НАВС
кандидат юридичних наук

Євгенія СВОБОДА

Тетяна МИХАЛЬЧУК